

ІНФОРМАЦІЯ – ЯК СФЕРА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ БЖД

Вінницький національний технічний університет

У статті розглянуто інформаційну сферу життя людини та небезпеки, що існують в інформаційному просторі. Використання інформаційних технологій у навчанні.

Ключові слова: інформаційна безпека; загрози; новітні технології; безпека життєдіяльності.

INFORMATION – AS A SPHERE OF HUMAN LIFE AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN LIFE SAFETY CLASSES

The article considers the information sphere of human life and the dangers that exist in the information space. The use of information technology in education.

Keywords: information dangers; threats; newest technologies; safety of life.

Постіндустріальне суспільство потребує обробки інформації, об'єми якої постійно збільшуються, що створило ще одну сферу життєдіяльності людини – інформаційну і ще одне джерело небезпек. Сучасні засоби комунікації та обробки інформації створили принципово нові умови існування людини, що зумовило появу грандіозного проекту об'єднання національних інформаційних і телекомунікаційних систем в глобальну інформаційну інфраструктуру. Таким чином, життєдіяльність людини відбувається одночасно у звичному для нас природньому та у специфічному інформаційному середовищах, що мають дуже відмінні одно від одного закономірності розвитку та функціонування. Інформаційна сфера вже стала не менш важливою складовою суспільного життя, ніж економічна, виробнича, побутова, політична, військова тощо. Нові інформаційні технології, засоби масової комунікації, інтернет багатократно підсилили можливості впливу на свідомість і підсвідомість як окремої людини, так і на великі групи людей та населення Землі загалом.

Інформаційна сфера – сукупність таких елементів: об'єкти інформаційної взаємодії чи впливу; особисто інформація, призначена для використання суб'єктами інформаційної сфери; інформаційна інфраструктура, що забезпечує можливість здійснення суб'єкт-суб'єкт обміну інформацією; суспільні відносини, що складаються, у зв'язку з потребою формування, передачі, розповсюдження та збереження інформації.

Відповідно, особистість (активний соціальний су'єкт) та його психіка піддаються безпосередньому впливу інформаційних чинників, які трансформуються через його поведінку, діяльність (бездіяльність), здійснюють деструктивний, дисфункційний вплив на його життєдіяльність. До основних загроз інформаційно-психологічної безпеки відносять можливість настання негативних наслідків для суб'єктів, що піддаються інформаційно-психологічному впливу, які виражаються в таких формах: нанесення шкоди здоров'ю людини; блокування на неусвідомленому рівні волі, волевиявлення людини, штучне привиття їй синдрому залежності; втрата здатності до політичної, культурної, моральної самоідентифікації людини; маніпуляція суспільною свідомістю; руйнування єдиного інформаційного і духовного простору України, традиційних устроїв суспільства і суспільної моральності, а також порушення інших життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави [1].

Зокрема, культ жорстокості, насильства, порнографії, розбещеності тощо, які пропагують у засобах масової інформації, друкованих виданнях, комп'ютерних іграх, мережі Інтернет веде до неусвідомленого бажання у підлітків і молоді, а також дорослих з нестійкою психікою, копіювати запропоновані моделі поведінки. Цей вид пропаганди знижує рівень порогових обмежень і правових заборон, що поряд з іншими умовами відкриває шлях для багатьох правопорушень. Це своєю чергою наносить непоправну шкоду не тільки окремій особистості, але й суттєві збитки

національним інтересам країни. Отже, джерелом інформаційно-психологічної небезпеки є та частина інформаційного середовища, яка через визначені причини неадекватно відображає реалії, вводить в оману людину, засліплює її ілюзією. Інформаційно-психологічні загрози зумовлені розробкою, виготовленням, розповсюдженням та використанням суб'єктами негативних інформаційно-психологічних впливів, спеціальних засобів і методів такого впливу. Тому потрібно вчитися протистояти таким інформаційним впливам. Тому щоб вберегтися від негативного впливу інформаційних технологій та адекватно відповісти на сучасні інформаційні виклики на заняттях з БДЖ впроваджується нова методика підготовки студентів.

Таким чином, потреба використання Інтернет технологій в освітньому процесі вищого навчального закладу обумовлена нагальною потребою підготовки фахівців, здатних до реалізації своїх професійних функцій в умовах абсолютно нового інформаційного суспільства. Така підготовка означає формування у студентів компетенцій з швидкої орієнтації в інформаційному просторі та умінь застосовувати телекомунікаційні технології для успішного вирішення професійних завдань.

У процесі навчання безпеки життєдіяльності одну з найважливіших ролей відіграє наочність матеріалу, що вивчається. Вченими фізіологами доведено, що майже 95% інформації людина отримує за допомогою зорового аналізатора. Таким чином, чим наочніше представлений матеріал, що вивчається, тим краще він запам'ятовується студентами.

Зокрема, О. Кобилянський, С. Дембіцька, І. Кобилянська вважають, що в сучасних умовах суспільство потребує формування у майбутніх фахівців культури безпеки та виховання особистості не схильної до ризику як в нормальних умовах існування, так і в умовах надзвичайних та екстремальних ситуацій, але існуюча система навчання з безпеки життєдіяльності, відсутність сучасних технологій навчання не гарантують очікуваний суспільством результат [2, с. 105].

В останні роки в навчальному процесі широко використовують сучасні інформаційні технології, зокрема мультимедійні презентації. Студенти відходять від зубріння, усвідомлено засвоюючи знання з БЖД. Зокрема, для посилення емоційного впливу на студентів, є можливість ознайомити студентів з фотографіями та відеозаписами стихійних лих, техногенних аварій та катастроф, аналізувати географічні карти, демонструвати графічний матеріал, таблиці, схеми тощо, з метою визначення ймовірних місць виникнення надзвичайних ситуацій [3].

Підготовка студентів до використання інтернет-ресурсів під час вивчення безпеки життєдіяльності передбачає розв'язання наступних завдань: знайомство з основними видами цих ресурсів, які можуть використовуватися при підготовці до занять з безпеки життєдіяльності; формування досвіду їх пошуку і добору відповідно до конкретних завдань; вироблення системи оцінювання їх ефективності; мотивація до їх активного використання при підготовці до занять з безпеки життєдіяльності і створення банку цих ресурсів; актуалізація потреби самостійно опановувати нові інтернет-ресурси, з метою підвищення якості своєї підготовки з безпеки життєдіяльності [4]. Варто зазначити, що в процесі роботи з Інтернет-технологіями у студентів розвиваються дослідницькі уміння бачити проблему, формулювати мету і завдання дослідження, вести пошук і обробку інформації, визначати суттєві характеристики явищ і процесів, аналізувати результати, оформляти їх у вигляді таблиць, графіків, діаграм. Однак, вказані вміння та навички формуються у студентів в процесі навчання не стихійно, а лише в тому випадку, якщо організація навчального процесу передбачає та зумовлює їх формування [5].

Висновки

Використання можливостей інформаційних і комунікаційних технологій з метою інтенсифікації навчання змінює характер розвитку, набуття і розповсюдження знань; відкриває можливості для оновлення змісту навчання і методів викладання; розширює доступ до загальної та професійної освіти; якісно змінює роль викладача у навчальному процесі. Використання Інтернет-технологій в процесі вивчення безпеки життєдіяльності здійснюється в якості: засобу навчання, який забезпечує як оптимізацію процесу пізнання, так і формування індивідуального стилю дослідницької діяльності; предмета вивчення – знайомство з сучасними методами обробки інформації, які враховують специфіку організації інформаційних процесів в професійному середовищі; інструменту вирішення навчальних завдань, які забезпечують формування вмінь прийняття рішень у сучасному інформаційному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Виноградчий В.І. Сучасні інформаційні технології , інформаційні небезпеки [Електронний ресурс] / Виноградчий В.І. Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Херсонської об.,- Режим доступу: <http://discovery.4uth.gov.ua/oformlenna-doslidnoie-roboti/skladanna-spisku-vikoristanoie-literaturi> (10.09.2014)
2. Кобилянський О. В. Теоретичні засади формування компетенцій з безпеки життєдіяльності у студентів економічних спеціальностей : монографія / О. В. Кобилянський, С. В. Дембіцька, І. М. Кобилянська. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 264 с.
3. Коваль Т.І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності: навч.-метод. посіб. / Т.І. Коваль. – К.: Вид. центр НЛУ, 2009. – 380 с.
4. Кобилянський О. В. Використання Інтернет-технологій у процесі вивчення безпеки життєдіяльності / О. В. Кобилянський, С. В. Дембіцька // Наукові записки. – Випуск 132. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – С. 61–65.
5. Кобилянський О. В. Особливості організації самостійної роботи студентів при вивченні безпеки життєдіяльності / О. В. Кобилянський // Освіта Донбасу. – 2009. – № 5 (136). – С. 34–42.

Науковий керівник: *Кобилянська Ірина Миколаївна* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: akobilanskiy@gmail.com

Степанова Тетяна М. – студентка групи ІКІ-16б, Факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, кафедра обчислювальної техніки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. e-mail: tania.stepanova1810@gmail.com.

Supervisor: *Kobylyanska Irina M.*, Cand. Sc. (Ped.), Assistant Professor of Department of Health and Safety Studies, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, e-mail: akobilanskiy@gmail.com.

Stepanova Tetyana M., student of the group ІКІ-16b, Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Department of Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia. e-mail: tania.stepanova1810@gmail.com